

Dinàmiques territorials i del paisatge

Codi: 101595

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2501002 Geografia i ordenació del territori	OT	3	1
2501002 Geografia i ordenació del territori	OT	4	0

Professor/a de contacte

Nom: Albert Pèlach Mañosa

Correu electrònic: Albert.Pelachs@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

És molt important recordar els coneixements adquirits a les assignatures de SIG (MIRAMON i/o ARCGIS) cursades anteriorment.

Objectius

Aquest curs presenta als i les estudiants alguns dels conceptes geogràfics del paisatge.

L'objectiu principal és analitzar i interpretar un paisatge a partir de les metodologies i teories proposades pels Catàlegs de Paisatge de Catalunya.

Competències

- Geografia i ordenació del territori
- Actuar i intervenir en el territori i en la seva gestió, i mostrar el caràcter aplicat i experimental de la formació geogràfica.
- Analitzar i interpretar els paisatges.
- Aplicar mètodes i tècniques de treball de camp per adquirir un coneixement directe del territori.
- Dominar les diverses formes d'adquisició i gestió de la informació geogràfica com a instrument d'interpretació territorial i, en especial, dels mapes i de les imatges d'observació de la Terra.
- Identificar les relacions espacials a diferents escales territorials, a través de les relacions entre naturalesa i societat, i a través de la dimensió temporal.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

Resultats d'aprenentatge

1. Classificar els diferents mètodes d'adquisició d'informació geogràfica com a instrument d'interpretació del paisatge.
2. Combinar mètodes i tècniques de treball de camp per adquirir un coneixement directe sobre el medi físic.
3. Descriure i interpretar els canvis al paisatge.
4. Elaborar un treball individual en el qual s'expliciti el pla de treball i la temporalització de les activitats.
5. Expressar-se eficaçment aplicant els procediments argumentatius i textuals en els textos formals i científics
6. Fer presentacions orals utilitzant un vocabulari i un estil acadèmics adequats
7. Interpretar els canvis del paisatge a través de les relacions espacials a diferents escales territorials a partir de les relacions entre naturalesa i societat.
8. Interpretar les dinàmiques territorials i del paisatge.
9. Resoldre problemes de manera autònoma.

Continguts

Treball pràctic aplicat a partir de la Llei 8/2005. Els continguts de l'assignatura s'estructuren en fases operatives d'elaboració dels catàlegs del paisatge.

Fases Operatives del Treball	Unitats Docents	Temes
1. La teoria i la pràctica del paisatge	UD 1. Fonaments teòrics	Tema 1. Definició de Paisatge. Història
	UD 2. La Normativa del Paisatge.	Tema 2. El conveni europeu del paisatge
2. Identificació i caracterització del paisatge	UD 3. Les Unitats de Paisatge	Tema 3. Les unitats de paisatge
	UD 4. La Dinàmica espacial i temporal del paisatge	Tema 4. La Geohistòria
	UD 5. Valoració del Geosistema	Tema 5. La valoració del sistema natural
3. Avaluació del paisatge	UD 6. Valoració del Territori	Tema 6. Els valors productius (espai socioeconòmic)
		Tema 7. Les activitats humanes i els Usos del Sòl
	UD 7. Valoració del Paisatge	Tema 8. Els valors estètics i socials

En aquesta assignatura es tindrà en compte la perspectiva de gènere en els aspectes següents:

- No permetre un ús sexista del llenguatge a les contribucions orals i escrites de l'alumnat.
- Posar a la bibliografia els noms complets dels autors i autores, en comptes de només la inicial.

Metodologia

Treball individual

- Lectures individuals d'articles
- Discussió i anàlisi crítica

Treball en grup (màxim 3 membres) a la pàgina wiki i al laboratori de SIG

- Definició de les Unitats de Paisatge (A escala de comarca)
- Identificació de valors naturals (Geosistema)
- Identificació de valors socioeconòmics (Territori)
- Identificació de valors de comportament social (Paisatge)

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes Teòriques	50	2	1, 3, 7, 8
Tipus: Supervisades			
Pràctiques de SIG al laboratori	25	1	1, 2, 3, 4, 7, 8, 9
Tipus: Autònomes			
Pràctiques individuals	67,5	2,7	2, 4, 5, 6, 8, 9

Avaluació

Les notes finals seran calculades de la manera següent:

Teoria (50%)

- Examen parcial 1: 10%
- Examen parcial 2: 10%
- Examen parcial 3: 10%
- Esquema de síntesi teòric: 20%

Pràctiques (50%)

- Presentació oral (50%): Unitats de paisatges, identificació de valors naturals, socioeconòmics i culturals a més de propostes aplicades

S'ha de tenir en compte el següent:

1) Els exàmens són OBLIGATORIS.

2) La nota mínima per fer mitjana en els exàmens finals és 4.

3) El lliurament de 50% de les tasques d'avaluació (treball/exercici/examen) exclou la possibilitat d'obtenir la qualificació de No avaluable com a nota final del curs.

4) MOLT IMPORTANT: El plagi total o parcial de qualsevol dels exercicis es considerarà automàticament un SUSPENS (0) de l'exercici plagiat. PLAGIAR és copiar de fonts no identificades d'un text, sigui una sola frase o més, que es fa passar per producció pròpia (AIXÒ INCLOU COPIAR FRASES O FRAGMENTS D'INTERNET I AFEGIR-LOS SENSE MODIFICACIONS AL TEXT QUE ES PRESENTA COM A PROPI), i és una ofensa greu. Cal aprendre a respectar la propietat intel·lectual aliena i a identificar sempre les fonts que es puguin fer servir, i és imprescindible responsabilitzar-se de l'originalitat i autenticitat del text propi.

5) L'alumne de Grau té dret a una reavaluació dels exàmens.

Procediment de revisió de les qualificacions:

En el moment de realització de cada activitat avaluativa, s'informarà l'alumnat (Moodle) del procediment i data de revisió de les qualificacions.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Esquema de síntesis teòric	20%	2	0,08	4
Presentació oral (power point)	50%	2,5	0,1	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9
Tres examens parcials dels articles	30%	3	0,12	4, 9

Bibliografia

Unitat 1. Fonaments Teòrics del Paisatge

- Bertrand, Georges (2001). "Le paysage et la géographie: un nouveau rendez-vous". Treballs de la Societat Catalana de Geografia, 50, p. 57-68.
- Martínez de Pisón, Eduardo (1998). "Ímágenes del paisaje en la Generación del 98". Treballs de la Societat Catalana de Geografia, 46, p. 197-218.
- Bolòs, Maria de (1981). "Problemática actual de los estudios de paisaje integrado". Revista de Geografia, 15 (1-2), p. 45-68.

Lectures recomanades:

- Bolòs, Maria de (dir.) (1992). Manual de Ciencia del Paisaje, Barcelona: Masson. Capítulos 1 y 2.
- Martínez de Pison, Eduardo (1998). "El concepto de paisaje como instrumento de conocimiento ambiental". Paisaje y Medio Ambiente. Salamanca, Fundación Duques de Soria, Grupo Endesa y Universidad de Valladolid: 9-28.
- Muñoz, Julio (1998). "Paisaje y Geosistema. Una aproximación desde la geografía física". Paisaje y Medio Ambiente. Salamanca, Fundación Duques de Soria, Grupo Endesa y Universidad de Valladolid: 45-55.

Unitat 2. La Llei 8/2005 del paisatge de Catalunya

- Llei 8/2005 de 8 de juny de protecció, gestió i ordenació del paisatge
- Decret 343/2006, de 19 de setembre, pel qual es desenvolupa la Llei 8/2005, de 8 de juny, de protecció, gestió i ordenació del paisatge, i es regulen els estudis i informes d'impacte i integració paisatgística.
- Nogué, Joan i Sala, Pere. (2009). "Los Catálogos de Paisaje". En: Busquets, J. y Cortina, A. (editores). Gestión del paisaje. Manual de protección, gestión y ordenación del paisaje. Barcelona, Ariel: 397-426.

Lectures recomanades:

- Cortina, Albert (2009). "La regulación jurídica del paisaje". En: Busquets, J. y Cortina, A. (editores). Gestión del paisaje. Manual de protección, gestión y ordenación del paisaje. Barcelona, Ariel: 317-346.

Unitat 3. La Unitat de Paisatge

- Serra, Josep Ma.; Pèlach, Albert; Ninyerola, Miquel; Llorens, Jordi; Cristòbal, Jordi; Vera, Ana (2008). "El GTP com a mètode per al disseny d'unitats de paisatge". Treballs de la Societat Catalana de Geografia, 65: 155-167.

- Serrano, David (2012). "Consideraciones entorno al concepto de unidad de paisaje y sistematización de propuestas". Estudios Geograficos. Vol LXXIII, 272: 215-237.

Lectures recomanades:

- Bolòs, Maria de (dir.) (1992). Manual de Ciencia del Paisaje, Barcelona: Masson.

- Pérez-Chacón, Emma (2002). "Unidades de Paisaje: Aproximación científica y aplicaciones". En: Zoido, F. y Venegas, C. (coordinadores). Paisaje y ordenación del territorio. Sevilla, Junta de Andalucía. Consejería de Obras Públicas y Transportes y Fundación Duques de Soria: 122-135.

- Venegas, Carmen y Rodríguez, Javier (2002). "Valoración de los paisajes monumentales. Una propuesta metodológica para la integración paisajística de los conjuntos históricos." En: Zoido, F. y Venegas, C. (coord.) (2002). Paisaje y ordenación del territorio. Sevilla, Junta de Andalucía. Consejería de Obras Públicas y Fund. Duques Soria: 153-180.

Unitat 4. La Dinàmica Espacial i Temporal del Paisatge

- Pèlachs, Albert (2006). "Algunes reflexions sobre geografia, paisatge i geohistòria ambiental". Documents d'Anàlisi Geogràfica, 48: 179-192.

- Badia, Anna; Cristòbal, Jordi; Cunill, Raquel; Pèlachs, Albert; Serra, Anna (2008). "L'estudi del canvi d'usos del sòl a partir de la georeferenciació de tres fonts d'informació gràfiques dels anys cinquanta: un exemple als Pirineus de Lleida". Treballs de la Societat Catalana de Geografia 65: 3-14

Lecturas recomanades:

- Marull, Joan; Pino, Joan; Tello, Enric y Mallarach, Josep Ma. (2006). "Análisis estructural y funcional de la transformación del paisaje agrario en el Vallès durante los últimos 150 años (1853-2004): relaciones con el uso sostenible del territorio". Áreas 25: 105-126.

Unitat 5. Valoració del Geosistema

- Pino, Joan i Rodà, Ferran (2009). "L'ecologia del paisatge: un nou marc de treball per la ciència de la conservació". Butlletí Institució Catalana d'Història Natural, 67: 5-20.

- Vila, Josep; Varga, Diegol; Llausàs, Albert; Ribas, Anna (2006). "Conceptos y métodos fundamentales en ecología del paisaje (landscape ecology). Una interpretación desde la geografía. Documents d'Anàlisi Geogràfica 48: 151-166.

Lectures recomanades:

- Rafa, Miquel (coord). (2000). Com funcionen les vies verdes? Un manual d'ecologia del paisatge. Manlleu, Fundació Territori i Paisatge (traducció de LA VOLA de How Greenways work? de Jonathan M. Labaree)

Unitat 6. Valoració del Territori

- Busquets, J.; Cortina, A. (2005). "La Carta del paisatge de l'Alt Penedès: un instrument de concertació d'estratègies de gestió del paisatge". Espais, 50: 104-111. - Pallarès, M.; Tulla, A.F.; Badia, A.; Vera, A.; Serra, P. (2004). "Taxonomías de áreas del Pirineo Catalán: Aproximación metodológica al análisis de variables socioterritoriales". Geofocus 4; p. 209-245.

Lectures recomanades:

- Serra, Josep Ma.; Pèlachs, Albert; Ninyerola, Miquel; Llorens, Jordi; Cristòbal, Jordi; Vera, Ana (2008). "El GTP com a mètode per al disseny d'unitats de paisatge". Treballs de la Societat Catalana de Geografia 65: 155-167.

- Busquets, Jaume; Cortina, Albert (coord.) Gestión del paisaje. Manual de protección, gestión y ordenación del paisaje. Barcelona. Ariel.

Unitat 7. Valoració del Paisatge

- Nogué, Joan (2005). "Paisatge i identitat territorial en un context de globalització". Treballs de la Societat Catalana de Geografia 60: 173-183.

- Mendizàbal, Enric (2009). "Aproximació a la geografia històrica i cultural dels paisatges de Catalunya". Cercles. Revista d'història cultural, 12: 104-128

Lectures recomanades:

- Roger, Alain (2000). Breu tractat del paisatge. Història de la invenció del paisatge i denúncia dels malentesos actuals sobre la natura. Barcelona. La Campana

- Nogué, Joan (2005). "Paisatge i identitat territorial en un context de globalització". Treballs de la Societat Catalana de Geografia 60:173-183.

Altres referències bibliogràfiques:

- Busquets, Jaume; Cortina, Albert (coord.) Gestión del paisaje. Manual de protección, gestión y ordenación del paisaje. Barcelona. Ariel.

- Jiménez Olivencia, Yolanda (coordinadora) (2008). "La Convención Europea del Paisaje. Desarrollos prácticos". Cuadernos Geográficos, 43(2):monográfico.

- Mata, Rafael y Tarroja, Àlexandre. (coordinadores).(2006). El paisaje y la gestión del territorio. Barcelona, Diputació de Barcelona

- Nogué, Joan, Puigbert, Laura; Bretcha, Gemma (ed.) (2009). Indicadors de paisatge. Reptes i perspectives. Plecs de Paisatge. Eines 1. Olot, Observatori del Paisatge de Catalunya.

- Zoido, Florencio y Venegas, Carmen (coordinadores) (2002). Paisaje y ordenación del territorio. Sevilla, Junta de Andalucía. Consejería de Obras Públicas y Transportes y Fundación Duques de Soria.